

Tapio Rantanen

YLITUOMARIN ETIIKKA ja ESIINTYMINEN

Ylituomari 2017

YLITUOMARIN ASEMA KENNELLIITOSSA

Ylituomari on Kennelliiton luottamushenkilö.

Kennelliitto osoittaa aina luottamusta tuomareitaan kohtaan.
Luottamus on ehdottomasti molemminpuolista.

Molemminpuolisen luottamuksen pohjana on ylituomarin
puolueettomuus ja pyrkimys objektiivisuuteen.

Ylituomari osoittaa lojaalisuuttaan Kennelliiton ohella kaikkia
tuomarikollegoitaan kohtaan.

Ylituomari 2017

6.6.2017

2

- **Objektiivisuus** tarkoittaa [henkilökohtaisesta](#) näkemyksestä tai asenteesta riippumatonta, puolueetonta, tasapuolista, yleispätevää.

YLITUOMARI KILPAILIJANA, KATSOJANA JA HARRASTAJANA

Ylituomarina olet aina ylituomari, vaikket olisikaan arvostelutehtävässä

Ympäristö seuraa aina ylituomaria ("silmätikkuna")

Ylituomari on ulkopuolisena "jäävi" arvostelemaan toisia arvostelevia tuomareita, kilpailijoita ja koiria

Ylituomariksi lupautuessasi huomio oman koirasi kilpailuedellytykset

Ylituomari on ylituomari MYÖS sosiaalisessa mediassa

Ylituomari 2017

6.6.2017

3

- Epäeettistä on mm. arvostella näyttelykehän laidalla ulkomuototuomarin toimintaa – sellainen on hyvän kenneltavan vastaista, eikä kuulu arvostetulle ylituomarille, vaikka olisitkin erimieltä hänen näkemyksestään!

YLITUOMARI SOSIAALISESSAMEDIASSA (Some)

Käyttäytymistäsi somessa arvioidaan ylituomarina

Mieti perusteellisesti ”yön yli” ennen kuin lähetät kannanottosi sosiaaliseen mediaan!

Ylituomarin eettiset arvot koskevat korostetusti käyttäytymistä somessa

MUISTA: kaikki mitä somessa julkaiset on samalla hetkellä jollakin talletettuna ja/tai jo jaettuna edelleen!

Ylituomari 2017

6.6.2017

4

YLITUOMARI ARVOSTELUTEHTÄVÄSSÄÄN

Ylituomari on aina yksin vastuussa siitä, että kilpailu toteutuu kokeen sääntöjen mukaisesti

Ylituomari yksin tekee ratkaisut, joissa sääntöjä sovelletaan käytäntöön

Maasto / kenttä on ylituomarin vastuualueita myös fyysisesti

Arvostelun aikana ylituomari keskittyy vain arvostelutehtäväänsä

Ylituomari 2017

6.6.2017

5

YLITUOMARI ARVOSTELUTEHTÄVÄSSÄÄN

Arvostelu tulee perustua tuomarin omiin havaintoihin ja hänen on oltava itsenäinen arvostelussaan

Tuomari kantaa yksin vastuun ratkaisuistaan

MUISTA viisaus;

"Kun peli on rehellistä sen pitää myös näyttää siltä"

Ylituomari 2017

6.6.2017

6

- "Omiin havaintoihin" tarkoittaa omin silmin nähtyä tai omin korvin kuultua. Olettamuksia ei hyväksytä.
- "Vaikka peli on rehellistä sen pitää myös näyttää siltä" tarkoittaa tilanteita joissa on hyvä huomioida spekulointi mahdollisuuksien mukaan.

YLITUOMARI KOULUTTAJANA

Ylituomarilla on kouluttajavastuu

Ylituomarikouluttaja on ehdottoman kannustava ja rehellinen

Välillisesti ylituomari kouluttaa myös kilpailijoita

Ylituomari 2017

6.6.2017

7

Nykyisillä Ylituomareilla ja muilla toimihenkilöillä on merkittävä asema harrastuksen jatkumiseksi

PALAUTE:

Valmistaudu antamaan palautetta toiminnan kehittämiseksi.

Anna palaute aina rakentavassa hengessä.

Hyvät asiat kaikkien kuullen.

Kielteinen aina kahden kesken asianomaisen kanssa.

Epäkohdat **TÄYTYY** näkyä koepöytäkirjassa.

Muista kiitoksen voima!

Muista tapahtuman toimitsijoiden osuus!

Ylituomari 2017

6.6.2017

8

PALAUTE TÄSTÄ KOULUTUKSESTA

- Saat s-postiisi palautekyselyn
- Vastaa mieluummin heti, kuitenkin kahden viikon sisään
- Mitä olisit kaivannut lisää koulutukselta jne.
- Muista SKL:n rooli – lajikohtainen koulutus kuuluu rotujärjestöille
- Palautteellasi on merkitystä seuraavien koulutuksia suunniteltaessa
- Vaikutat palautteellasi uusien ylituomareiden koulutukseen

Ylituomari 2017

6.6.2017

9

ESIINTYVÄ YLITUOMARI

Ylituomari 2017

6.6.2017

10

YLITUOMARIROOLI

Rooli = "Ihmisen omaksuma toimintamalli tietyssä tilanteessa,
johon liittyy muita ihmisiä"!

Keulakuva

Kouluttaja

Vastuunkantaja

Tiimin jäsen

Tunnelman luoja

Ylituomari 2017

6.6.2017

11

ESITYS – PUHE (Presentaatio)

Lyhyt, ytimekäs, hauska ja älykäs

Sisältää max. kolme asiaa

Valmistaudu – alitajunta työskentelee puolestasi

Ylituomarin yleisin puhe on ”Ylituomarin puhuttelu”.

Ylituomari 2017

6.6.2017

12

Haluammeko jakaa tietoa vai vaikuttaa?

Millainen on HYVÄ puhe – ”Ylituomarin puhuttelu”

Lyhyt = Menee suoraan asiaan (tarvittaessa perusteltuun). 20 min.!

Ytimekäs = Suora, rehellinen, kiertelemätön, ei koskaan loukkaava

Hauska = ei kuitenkaan ”väkisin hauska”. Vältä ”alatyylejä”, eikä Inside-juttuja

Älykäs = tässä yhteydessä tarkoitetaan nokkelaa - huolellista ennakkovalmistautumista

Hyvä puhe/esitys/esiintyminen edellyttää kunnollista valmistautumista.

- mieti mitä sanot ja miksi. Pohdi oma asenteesi puheesi sisältöön.
- kirjoita puhe – helpottaa muistamista ja paljastaa puuteet
- laadi muistilista
- harjoittele ennakkoon, saat selville mm. ajankäytön, tarvittavan

välineistön

Hyväksy jännittäminen, lähes kaikki jännittävät. Opettele hyödyntämään jännitys – parhaimmillaan se valmistaa suorituksesi!

Selvä **ALOITUS** ja selkeä **LOPETUS**

ESITYS – PUHEEN RUNKO

Hyvän puheen/esityksen peruspilareita on **selkeä aloitus, huolella valmistelu asiakeskiö, jämäkkä yhteenveto ja lopetus.**

ALOITUS

- Aloitukseen sopii tilanteeseen sopiva tarina tai vitsi - jos sen taidat.
- Huomio aina tilaisuuden osanottajat ja tärkeys
- Esittele aina asiasi.

PUHEEN SISÄLTÖ

- Yleisin puheenaihe on Ylituomarin puhuttelu (20 min) .

Ylituomari 2017

6.6.2017

13

Muita ylituomarin puheenaiheita on Koulutuksissa, onnittelupuheet, erilaiset avaukset jne.

Me Suomalaiset emme yleensä ole loistavia puhujia.

Asiakeskeisyys on kyllä arvostettua ja hallinnassa, mutta puheesta puuttuu usein intohimoa jolla vedotaan kuulijoihin. Tämä on hyvä huomioida, joskaan sen taakse ei viisasta vetäytyä. Valmistautumisen ja harjoittelun kautta avautuu ovi suurimalle osaa puhujista loistaviin suorituksiin!

- Valmistaudu huolella kulloiseenkin esiintymiseen ja puheeseen. Kirjoita puhe paperille tai käytä muistilappua, jossa ”ranskalaisin viivoin” ydinkohdat.
- **Korosta puheen tärkeitä kohtia rohkeasti tauottamalla.**
-
- Puhu aina yleisölle – katso suoraan yleisöön, joskaan ei mielellään ketään suoraan silmiin.
- Huolellinen valmistautuminen on onnistuneen puheen perusta.

ESITYS – PUHEEN RUNKO

LOPETUS

- Puheen lopuksi kertaa tiivistämällä tärkeät asiat (kolme tärkeintä)
- Anna mahdollisuus lyhyisiin tarkentaviin kysymyksiin
- Käytä lopuksi harkittua iskulausetta tai esitä retorinen kysymys
- Kiitä kuulijoita – (älä pyytele anteeksi)!

Ylituomari 2017

6.6.2017

14

- On syytä muistaa että esityksistä jää kuulijalle mieleen vain 2-3 asiaa.
- Kun annat kuulijoille mahdollisuuden tarkentaviin kysymyksiin , rajaa mielipiteet pois (saattaa loppua aika)
- Retorinen kysymys – ” Kukapa meistä ei haluasi olla hyvä puhuja”

VIESTINTÄ

Sanat alle 10% - loput sanaton viestintää

”Vastuu viestistä on sen lähettäjällä”

Onko ”uusavuttomuus” ongelma myös viestien ymmärtämisessä?

Ylituomari 2017

6.6.2017

15

- Pelkkien sanojen merkitystä viestinässä on useita tutkimuksia. Joidenkin mukaan niiden merkitys on vain n. 7 % luokkaa. Sanojen merkityksen suuruusluokka on hyvä kaikkien esitysten valmistajien huomioida.
- Nyrkkisääntönä voidaan pitää viestinnän perussääntönä ”Vastuu viestistä on aina lähettäjällä”. On tarkoin huomioitava miten viesti ymmärretään –Tärkeiden asioiden esittäminen puheissa on huolella mietittävä, jotta ne tulisi ymmärrettyä halutulla tavalla. Tästä on myös aina varmistauduttava-
KYSYMÄLLÄ!
- Muista - Sanaton viesti on aina vahvempi kuin sanallinen!

SANATON VIESTI (nonverbaali)

Tehokas visuaalinen paketti

Arvon merkit

Värit

Tuoksut

Kosketus – reviiri

Ilmeet

Eleet

Ääni

Ylituomari 2017

6.6.2017

16

- Visuaalinen viesti on erittäin tehokas viestinnässä. Miten olet pukeutunut, miten olet valmistautunut, miten ylipäättään koet viestin asiasisällön jne.
- visuaalisuuden merkitys vietinässä on 80-90 % !
- Visuaalisuutta on arvon merkit, arvomerkit vrt. sotilasarvon merkit yms. Pukeutuminen kertoo asian arvostuksesta tai liittyy tiettyyn rooliin – esim. lääkäri, pankinjohtaja , YLITUOMARIN rooliasu?
- Visuaalisuutta on värit – juhlava tumman sininen , musta . Luontoon liittyvä vihreä jne.
- Visuaalisuutta on tuoksut. Vääränlainen tuoksu tai haju johtaa helposti virheelliseen tulkintaan asiayhteydestä – ”vanha viina”
- Visuaalisuudessa on muistettava ihmisten ”reviiri” joka ympäröi meitä jokaista. Se on n. kädenmittainen meidän ympärillämme.
- Visuaalisuutta on ilmeet. Erittäin tärkeitä aina kun näkyvät kuulijoille. Ilmeet paljastavat todellisen mielipiteemme asiaan. Pienet lihakset silmien ympärillä paljastavat aitouden.
- Visuaalisuutta on eleet. Suomalaiset ovat yleisesti melko jäykkiä esiintyjiä. Ne ovat mainio työkalu, oikein käytettynä esitysten tehokeinona.
- Visuaalisuutta on jokaisen henkilökohtainen ääni. Ääntä ja sen värikkyyttä voi ja kannattaa harjoitella.

ESIINTYMINEN – ELEET ja ILMEET

Torjuvat eleet: suljetut vartalon asennot, otsaluu torjuu

Turva eleet: käsivarret suojelevat vartaloa, taaksepäin kallistettu vartalon asento, barrikadit

Aito hymy tavoittaa ja avaa ovet

Tarkkaile vastaanottajan viestejä

Kädet

Ylituomari 2017

6.6.2017

17

- Epävarmuus johtaa helposti torjuviin ja suojaaviin eleisiin, jopa piiloutumiseen ”puhujan pönttöön” tai vastaavaan.
- Aidolla hymyllä valloitat, tavoitat ihmisen, ”avaat ovet” – mutta vain aidolla hymyllä!
- Onpa esityksesi millainen tahansa; lyhyt, pitkä – ”kalvoilla” tai ilman, seuraa tarkoin vastaanottajan reaktioita. Näin menetellen varmistat onko esityksesi oikein ymmärretty – tarvitaanko täsmennyksiä jne.

ESIINTYMINEN - ÄÄNI

Ääni muodostuu kurkunpäässä ja äänihuulissa ulos hengitettäessä ilmaa

Seiso ryhdikkäänä ja rentona

Muista rentouttaa ylävartalosi

Avaa äänesi ennakkoon

Harjoita ääntäsi

Ylituomari 2017

6.6.2017

18

- Äänen muodostusta on hyvä harjoittaa silloin jos ei päivittäin joudu ääntä käyttämään
- Saadaksesi äänesi kokonaisvaltaisesti käyttöösi huomio ylävartalon asento
- Mikä tahansa suoritus on parhaimmillaan silloin kun olemme rentoutuneita – tämä koskee erikoisesti äänenhallintaa
- Jos käytössä on äänentoistolaitteet , testaa ne ennen esitystä JA KÄYTÄ NIITÄ!
 - Useimmat mikrofonit toimivat parhaiten kun Puhut mikrofooniin mahdollisimman läheltä
- Avaa äänesi ennen puhe-esitystä.

ESIINTYMINEN - RENTOUS

Oma vire, asenne ja valmius suoritukseen

- Henkinen valmius - motivaatio
- Valmistautuminen
- Fyysinen kunto tärkeä

Aivot (kokonaan) käyttöön:

- Nykyinen elämäntapa altistaa kaikenlaiselle stressille
- Rennot aivot tuottavat parhaan tuloksen
- Keskittyneisyys

Ylituomari 2017

6.6.2017

19

- Omaan vireystilaan voi vaikuttaa. Huolehdi että olet parhaimmillasi aloittaessasi esiintymisen.
- Onko motivaatio kunnossa?

KARISMA

Karisma on aitoutta, tunnetta ja älyä

On uskallettava ”antaa itsensä”!

Sinut itsensä ja elämänsä kanssa

Ainekset karismaattisuuteen on meissä kaikissa

Karismalla lumoot!

Ylituomari 2017

6.6.2017

20

ANTAA ITSENSÄ – olla läsnä kokonaisvaltaisesti

VIESTINTÄ / VUOROVAIKUTUS

- Aggressiivinen (Hyökkäävä)
- Epäsuorasti aggressiivinen (takanapäin puhuva)
- Epäassertiivinen (passiivinen, alistuva)
- Assertiivinen (luja, jämäkkä)

Ylituomari 2017

6.6.2017

21

Me ihmiset reagoidaan erilaisiin tilanteisiin personallisuutemme kautta – kaikki eri tavalla!

Aggressiivinen: (Hyökkäävä) joko-tai ajattelu, jyräävät mielipiteet, ei kuuntele, hyökkää, korottaa ääntä, mitätöi, väheksyy, yleistää, voimakas kehonkieli

Epäsuorasti aggressiivinen: (takanapäin puhuva) manipuloi, puhuu takanapäin, kyyninen, pahantuulinen, takakireä, kieltäytyy puhumasta... ”No ei sitten”

Epäassertiivinen: (passiivinen, alistuva) itsensä vähättely, välttely, epäröivä puhe, muiden syyttely, marttyyrius, anteeksi pyytely, puolustelu, myöntely, masentunut kehonkieli

Assertiivinen: (luja, jämäkkä) huomioi omat ja toisten oikeudet, selkeä ilmaisu, analyyttisyys, avoimuus, kyky kuunnella ja kysellä, keskittyy asiaan, omat mielipiteet ja faktat erillään, ottaa vastuun, ei anna keskeyttää tai nolata. Ilmaisee mielipiteensä kun on varmistunut faktoista!

VUOROVAIKUTUKSEN HAASTEITA

Tunne – Äly / järki - Viisaus

➤ Tunne on näistä vahvempi

Empatia

”Älykäs selviää näppärästi tilanteesta, mihin viisas ei edes joudu”

Automaattiajatukset – Selkäydinreaktiot

Ylituomari 2017

6.6.2017

22

Automaattisia reaktioita, ovat nopeampia kuin ajatus, aivojen toiminnan varhaisinta aluetta, verrattavissa vietteihin, yksilölle ominainen tapa reagoida samalla tavalla samanlaisissa tilanteissa, pidetään osana persoonallisuutta, yleisesti luullaan ettei voi muuttaa, mutta muutos vaatii vain tunnistamista ja asian työstämistä

Tunne on aina vahvempi ja nopeampi, mutta ilman tunteen ja älyn liittoa ratkaisut ja reaktiot jäävät puutteellisiksi tai joskus vääriksi

Empatia = myötäelämisen taito

ERIMIELISYYS (ärsyyntyminen)

Oma tunne(hämmennys, ahdistus)

⇒ Automaattinen käytös (oma ärsyyntyminen, vastustus) - ODOTA

⇒ Itsehavainnointi (havaitse, hallitse tunne) ja KYSY

⇒ Hallittu käyttäytyminen

Ylituomari 2017

6.6.2017

23

ONNISTUNUT VUOROVAIKUTUS

- Puhu minä-kielellä
- Älä tulkitse, vaan kysy – ”Ymmärsinkö oikein...”
- Älä loukkaa tai loukkaannu
- Puhu omasta puolestasi – PUHU SUORAAN
- Perustele
- Kunnioita toisen mielipidettä

Ylituomari 2017

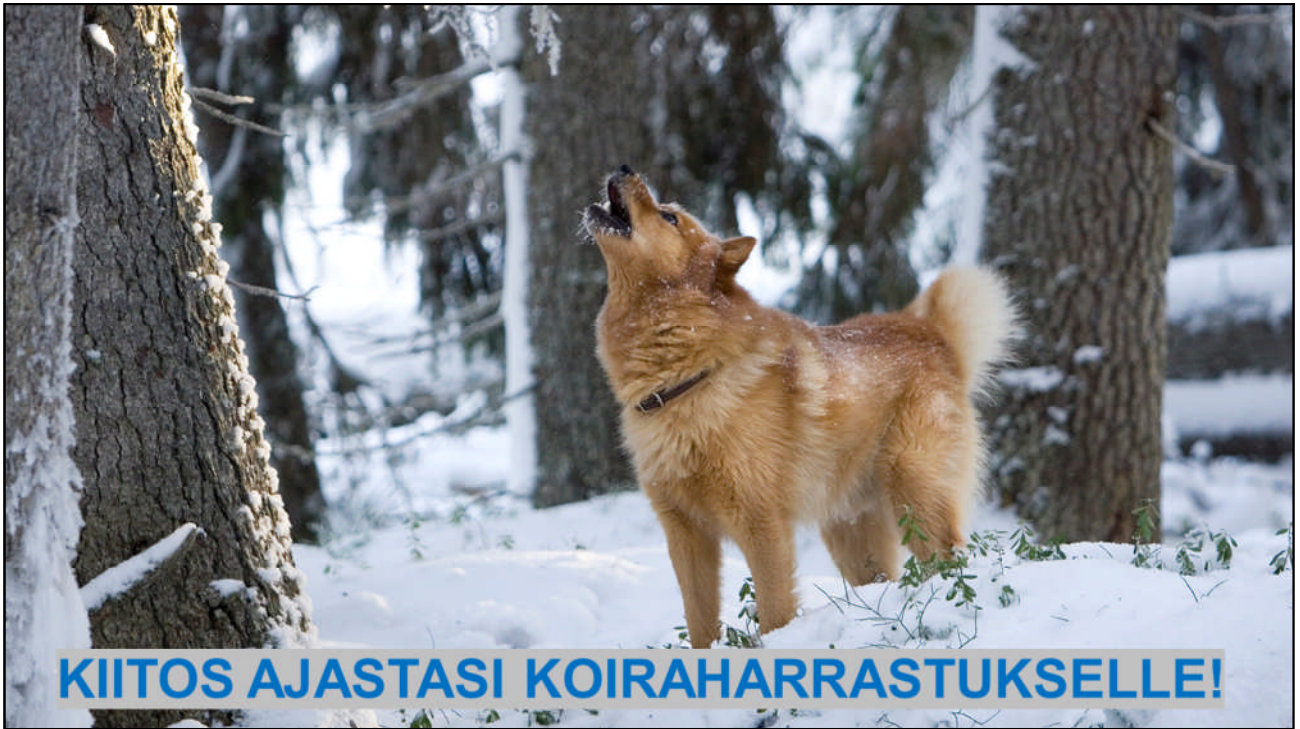
6.6.2017

24

Perustele – perustele ainakin itsellesi.

Suoraan puhumisen vaikeus!

Hyvä suoran puhuja: Tekee yhteenvedon asiasta, hakee positiivisia näkökulmia, tuo esiin tosiasiat, antaa palautetta ja esittää oman näkemyksensä

KIITOS AJASTASI KOIRAHARRASTUKSELLE!